

YUNANİSTAN

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Bulgaristan, Makedonya, Arnavutluk ve Türkiye ile sınır komşusu olan Yunanistan'ın yüzölçümü 131.957 km²'dir. Bu alanın yaklaşık %20'si sayıları 2000'i bulan adalardan oluşmakta ve 200'e yakınında yerleşim bulunmaktadır. Sahil şeridi 15.000 km., toplam sınır uzunluğu 1.181 km.'dir. Yunanistan'ın yaklaşık %80'i dağlık arazidir. 2000 m. yüksekliği aşan 30 dolayında dağ bulunmaktadır. En yüksek noktası 2904m. ile Olympus dağdır. En uzun nehirleri Aliakmon (297 km), Achelos (220 km), Pinios (205 km) ve Meriç'tir (204 km.) Toplam uzunluğu 490 km. olan Meriç nehri aynı zamanda Türkiye ile Yunanistan arasındaki sınırı ayırmakta olup, 204 km'lik kısım Yunanistan topraklarındaki uzunluktur. Genelinde akdeniz iklimi hakimdir.

Siyasi ve İdari Yapı

Parlamentar bir cumhuriyet olan Yunanistan'da güçler ayrılığı ilkesine bağlı olarak yasama, yürütme ve yargı organlarının görev ve yetkileri anayasada düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı, parlamento üyeleri arasından 5 yıllığına seçilmekte olup, Karolos Papoulias 2005 yılında yapılan seçimlerin ardından cumhurbaşkanı seçilmiştir. Parlamentoda 300 sandalye bulunmaktadır. Eylül 2007 'de yapılan seçimlerde çoğunluğu merkez sağ kanattaki Yeni Demokrasi Partisi (YDP) kazanmıştır. 4 Ekim 2009 tarihinde yapılan genel seçimlerde ise Panhelenik Sosyalist Partisi (PASOK) galip gelerek, parlamentoda çoğunluğu ele geçirmiş, ve George Papandreou başbakan olmuştur. Panhelenik Sosyalist Partisi (PASOK), Yeni Demokrasi Partisi (YDP), Komünist parti (KKE), Radikal Sol Koalisyonu (SyRiza) faaliyet gösteren başlıca siyasi partilerdir.

26 Ekim 2012'de gerçekleştirilen AB zirvesinde Yunan ekonomisiyle ilgili alınan kararları uygulayacak ve ardından da ülkeyi erken seçime götürecek geçici bir hükümet oluşturulması konusunda Başbakan Papandreu ve Yeni Demokrasi Partisi Lideri Samaras arasında Kasım ayında anlaşmaya varılmıştır. Yunanistan Başbakanı Papandreu yeni hükümetin yolunu açmak üzere istifasını sunmuş ve Kasım ayı ortasında Lukas Papadimos başkanlığındaki geçici hükümet güvenoyu almıştır. Yunanistan'da 6 Mayıs 2012'de yapılan erken genel seçimden sonra hükümetin kurulamaması üzerine 17 Haziran'da yeniden seçime gidilmesi kararlaştırılmıştır. Yunanistan'da 17 Haziran'da yapılan genel seçimlerde memorandum yanlısı Yeni Demokrasi Partisi (ND) yüzde 30 kadar oyla seçimleri ilk sırada tamamlamıştır. AB ve IMF ile imzalanan memorandum yanlısı partilerin birlikte hükümet kurmak için yeterli oy oranına ulaştığı seçimler sonrası ND lideri Antonis Samaras hükümet kurma yetkisini alarak koalisyon görüşmelerine başlamıştır. Yunanistan'da 17 Haziran'da yapılan seçimin ardından birinci sırada yer alan Yeni Demokrasi Partisi ile birlikte hükümette yer alacak olan PASOK'un lideri, hükümet üzerinde anlaşma sağlandığını ve ülkeyi iflastan kurtaracak AB/IMF yardımını yeniden müzakere edecek bir ekibin belirleneceğini ifade etmiştir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Nüfus İstatistikleri

US Census Bureau

Yıllar	2003	2004	2005	2006	2007
Nüfus	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0

Yunan nüfusunun etnik yapısı giderek artan sayıda mülteci ve göçmenlerin ülkeye akın etmesiyle değişmektedir. 2008 yıl ortası nüfus tahminine göre Yunanistan'da 11.2 milyon insan yaşamaktadır. Son dönemlerde sayıları bir milyona yaklaşan göçmen ve mülteci Yunanistan'a yerleşmiş bulunmaktadır. Ülkeye Ortadoğu ve Afrika kıtasından, Çin ve Doğu Avrupa ülkelerinden göç olmaktadır. Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi Yunanistan'da nüfus giderek yaşlanmaktadır. 65 yaş üzeri insanların toplam nüfusa oranı 2002 yılında %18 iken, 2007 yılında %19'a yükselmiştir. 2012 yılında ise oranın %20 olacağı tahmin edilmektedir.

Yunanistan'da nüfus artış hızı %0.1'den az olup, tahminler önümüzdeki 10 yılın sonunda Yunanistan'ın nüfusunun göç almadığı takdirde azalmaya başlayacağını göstermektedir. 15-64 arası yaş grubunda 7.5 milyon kişi bulunmaktadır. 2008 sonunda toplam işgücü yaklaşık 4.9 milyon kişiden oluşmaktadır. Ülkedeki işgücünün yarısından fazlası hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Ülkenin dağlık konumu nedeniyle toprakların %40'ı koyun ve keçiler için uygun otlakları bulunan seyrek dağılımlı yüksek araziye, ülkenin yalnızca %25'inde topraklar işlenmektedir (1996 yılında, bu arazinin %65'i tarıma ayrılmıştır, %31'i ağaç ve asma ekilidir ve geriye kalan topraklarda sebze ve diğer bahçe tarımı yapılmaktadır). Resmi olarak ülkenin %22'sinin ormanlık arazi olduğu bildirilmişken, havadan yapılan son araştırmalar ağaçla kaplı arazinin yangınlar nedeniyle %17'ye düştüğünü göstermektedir. Yaz mevsiminin özelliği hava sıcaklığının 30 derecenin üstünde olması ve ya çok az ya da hiç yağmur yağmamasıdır. Ekinlerin büyümesi için yoğun bir sulama sağlanması gerekmektedir. Yüksek ısı, birçok ada ve uzun sahil şeridinin hepsinin bir arada bulunması Yunanistan'ı başlıca turistik merkezlerden biri yapmıştır.

Yunanistan, Almanya'dan sonra ikinci en büyük linyit üreticisi olup, boksit, mermer, demir cevheri, bentonit üretimi yapılmaktadır. Kurşun, manyezit ve tuz önemli diğer maden kaynaklarıdır. Megapoli'de kömür, Siderokastro'da altın ve gümüş, Lavrion'da gümüş ve Thasos'da çinko madenleri işletilmekte olan madenlerdir.

Yunanistan toplam enerji ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmekte olup, enerji alanında dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Enerji ihtiyacı istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmekle birlikte kişi başına tüketim açısından AB içinde son sıralarda yer almaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Yunanistan'ın 1990-2000 yılları arasındaki ihtiyacının yılda ortalama %2.6 oranında arttığını, 2002-2010 yılları arasında artış oranının ise %4 civarında olmasının beklendiğini ifade etmektedir. Yunanistan'ın enerji üretim kaynakları sınırlıdır. Tüm enerji ihtiyacının %60.5'lik kısmı petrol, %7.1'lik kısmı ise doğal gaz ile karşılanmakta, bununda hemen hemen tamamı ithal edilmektedir. Petrol ithalatı İran, S. Arabistan, Rusya, Libya ve Mısır'dan, doğal gaz ithalatı ise Rusya ve Cezayir'den yapılmaktadır. Son dönemlerde özellikle doğal gaz konusunda yeni arz kaynakları arayışları devam etmekte olup, Azerbaycan ve İran'la anlaşma imzalanmıştır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Küçük fakat son derece açık ekonomiye sahip bir ülke olan Yunanistan, toplam milli gelirden AB ülkeleri içinde Portekiz'den sonra en düşük değere sahiptir. Halihazırda sürdürülmekte olan özelleştirme programına rağmen devlet ekonomide önemli rol oynamaya devam etmektedir. Yunanistan'da endüstriyel yapı diğer AB ülkelerine nispeten daha sınırlıdır.

1970'lerden beri süregelen düşük seviyedeki ekonomik büyümenin nedeni olarak oldukça geniş kamu sektörü gösterilmektedir. Kamu sektörü hizmet ve mal sağlamanın dışında kapsamlı bazı politikaları gerçekleştirmek için araç olarak kullanılmıştır. Yunanistan'da devlet savunma sanayi, hava ve demiryolları ve rafinerilerde ve sanayi sektörünün % 70'inde 1990'lı yılların başlarına kadar etkin rol oynamıştır.

Kamunun bankacılık sektöründe de varolan belirleyiciliği bir çok büyük endüstriyi kontrol etmesine olanak sağlamıştır. 1996 yılına kadar kamu sektörünün tekel gücünü azaltmak için çok küçük çapta değişiklikler yapılmıştır fakat teknolojide hızla artan ilerlemeler, küreselleşmenin hızlanması ve Avrupa Birliği'ne verilen bazı taahhütler sonucunda kamu sektörü reformları öncelikli bir politika durumuna gelmiştir. Yunanistan'da tarım, ormancılık ve balıkçılığın GSYİH'ye katkısı son yıllarda azalmış olmasına rağmen, tarım sektörünün GSYİH'ye katkısı 2009 yılında %3,5 oranındadır. Hizmetler sektörünün GSYİH'ye katkısı çoğu gelişmiş ülkede olduğu gibi önemli yer tutmaktadır. Hizmetler sektörünün düşük katma değerli yapısı finansal sistemin 1990'lı yıllarda modernizasyonu ile değişmiştir. Turizmin toplam milli gelirden önemli bir payı bulunmakta ve sektör ülkenin döviz kaynakları için hayati önem taşımaktadır. En geniş alt sektörler emlak işleri ve ticarettir. Finans sektörünün büyümesi ve telekom pazarının serbestleştirilmesi, ile ulaştırma ve iletişim sektörlerinin önemi artmıştır.

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı (%)

Kaynak: Eurostat

b:Tahmin

Sektörler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010b
Tarım	5,1	5,1	4,1	3,8	3,3	3,5	4
Sanayi	13,1	13,4	13,7	13,3	13,6	14,6	15
Hizmetler	81,8	81,5	82,2	82,9	83,1	81,9	81

Ekonomi Politikaları

2010 yılı şubat ayı içerisinde Başbakan Papandreu, "Gözden Geçirilmiş İstikrar ve Ekonomik Büyüme" adında bir program açıklamıştır. 2012 sonunda bütçe açığının %3'e düşürülmesini hedefleyen programın detaylarında sosyal güvenlik kurumunun finansman ihtiyacının %10 oranında azaltılması için tasarruf tedbirleri alınması, savunma sanayi harcamalarında kısıntıya gidilmesi, bakanlıkların bütçelerinde %10 kesinti yapılması, 2010 yılında kamuya personel alınmaması ve maaş zammı yapılmaması, emeklilik yaşının 67'ye yükseltilmesi, petrol ürünlerinde %15'e varan ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) artışı yapılması, 2010 yılında 2.5 milyar euro tutarında özelleştirme yapılması, düşük gelirlilere ve işsizlere sosyal dayanışma primi adı altında toplam 1 milyar euro yardım yapılması maddeleri yer almaktadır. Tedbirler genel olarak olumlu bulunsa da paketin gerçekleştirilebilmesi ve bütçe açığının GSYİH'e oranının %3'e indirilmesi konusunda ciddi kuşku vardır. Bu kuşkuyla rağmen, 2010 yılında yaklaşık 50 Milyar Euro dış kaynağa ihtiyacı olan Yunanistan 25 Ocak 2010 tarihinde 5 yıl vadeli tahvil ihracını başarıyla gerçekleştirmiştir.

Euro bölgesinin 16 maliye bakanı Yunanistan'a verilmesi gündemde olan yardımı görüşmek üzere 2010 yılı Şubat ayında toplanmışlar, fakat paketi yeterli bulmamışlardır. AB, Yunanistan'a bütçe açıklarını azaltmak için yeni tedbirler sunması için Mart ayı ortasına kadar süre vermiştir.

Mart ayının başında Yunanistan tarafından üçüncü ekonomik paket açıklanmıştır. 4.8 milyar euro tutarındaki paketin yarısı harcamalarda indirimi, diğer yarısı ise vergi oranlarındaki artışlardan oluşmaktadır. Katma değer vergisi oranının %21'e yükseltilmesi, lüks malları (35.000 euro'luk değerden fazla yat, mücevherat, otomobil) vergilendirme, kamu sektörü ücretlerini ve emekli maaşlarını 3 yıl dondurma, kamu ikramiyelerini kaldırma gibi önlemler yer almaktadır.

Mart 2010'da toplanan AB Zirvesi'nde AB ve İMF'nin katkısıyla Yunanistan'a 110 milyar euro'luk finansal yardım paketi açılmıştır. Paket karşılığında kamu kesiminde maaşların kesilmesi, emekli maaşlarının indirilmesi ve kapsamlı vergi artırımları yapılması kararlaştırılmıştır. Haziran 2011'de ise Yunan parlamentosu kamu harcamalarını azaltmayı ve vergi artışlarını içeren orta vadeli mali stratejiyi onaylamıştır. Her türlü meşrubat ve doğal gaz özel tüketim vergisi getirilmesinin yanısıra, çalışanlara ödenen muhtelif primlere de ilave kesinti yapılması kararlaştırılmıştır.

Vergi oranlarındaki artış, düşen reel ücretler ve yüksek işsizlikle beraber 2011 yılında özel tüketim harcamalarının %6.7, 2012 yılında %3.3 oranında daralacağı tahmin edilmektedir. Daralmanın 2011-2014 arası devam edeceği tahmin edilmektedir.

Uygulanan tasarruf önlemlerinin istenilen sonucu vermemesi üzerine Euro Bölgesi devlet ve hükümet başkanlarının 21 Temmuz 2011 tarihinde yaptığı zirvede de Yunanistan ikinci kez kurtarılarak Yunanistan ekonomisi için 159 milyar euro'luk yeni kurtarma paketi üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Gelir artırıcı ve harcama kısıcılı politikaların yanısıra gelecek 5 yıl içinde 50 milyar euro'luk kamu varlıklarının özelleştirilmesi programının da yürürlüğe konması kararlaştırılmıştır. 2011 yılı sonu için 5 milyar euro, 2012 sonu için 15 milyar euro özelleştirme gelirinin elde edilmesi hedeflenmiştir.

Krizin etkileri sonucu 2010 yılında 1500 yabancı perakende firması ülkeyi terk etmiş, çoğu küçük ölçekli 27.500 yerel mağaza kapanmıştır.

2010 yılında kamu sektöründe maaş ve maaş dışı kalemlerde %10-15 oranında kesintiler yapılmıştır. 2011 yılında maaş dışı ödemelerde %15-25 arasında yeni kesintilerin olacağı tahmin edilmektedir.

Ekim 2011'de 6 milyar euro'luk ek önlemler paketi Yunan Parlamentosu'ndan geçmiş olup, pakette kamu çalışanları ve emeklilerin maaşlarında kesinti ve vergi artışlarını öngören tedbirler ile özel sektördeki toplu iş sözleşmelerinin iptal edilerek, maaşların en az yüzde 20 oranında azaltılması ve devlete ait mal varlıklarının değerlendirilebilmesi amacıyla özelleştirilmelerinin hızlandırılması gibi konular içerilmektedir.

Euro Bölgesi liderlerinin 26 Ekim 2011'de Brüksel'de vardığı anlaşmaya göre, bankalar ve finans kuruluşları ellerindeki Yunan tahvillerinde yüzde 50 oranındaki indirimi gönüllü olarak kabul etmiştir. Böylece Yunanistan'ın borç yükü 100 milyar euro azalmış olup, ülkenin yüzde 160 olan borç seviyesinin 2020 yılına kadar yüzde 120'ye düşeceği beklenmektedir. Ayrıca Euro Bölgesi'nin Yunan özel sektörüne 30 milyar euro destekte bulunması kararlaştırılmıştır.

26 Ekim'de gerçekleştirilen AB zirvesinde Yunan ekonomisiyle ilgili alınan kararları uygulayacak ve ardından da ülkeyi erken seçime götürecek geçici bir hükümet oluşturulması konusunda Başbakan Papandreu ve Yeni Demokrasi Partisi Lideri Samaras arasında Kasım ayında anlaşmaya varılmıştır. Yunanistan Başbakanı Papandreu yeni hükümetin yolunu açmak üzere istifasını sunmuş ve Kasım ayı ortasında Lukas Papadimos başkanlığındaki geçici hükümet güvenoyu almıştır.

Yunanistan'ın iflasını önleyecek 130 milyar euroluk ikinci Avrupa Birliği ve Uluslararası Para Fonu (IMF) yardımının ödenmesini sağlayacak yasa tasarısı Şubat 2012'de Yunan Parlamentosu'nun gündemine alınmıştır. Tasarı, ülke borcunun 100 milyar euro silinmesini sağlayacak "PSI tahvil takası anlaşması", tasarruf tedbirleri içeren "ikinci kredi anlaşmasını imzalamak üzere başbakan ve maliye bakanına yetki verilmesi" ve "bankaların yeniden sermayelendirilmeleri" şeklinde üç madde halinde oya sunulmuştur. Parlamento, 10 saati bulan uzun tartışmaların ardından AB ve IMF'nin acı reçetesini kabul etmiştir. Kabul edilen yasanın getirdiği tasarruf önlemleri arasında ücretlerde, emekli maaşlarında ve istihdamda önemli kesintiler yapılması yer almaktadır.

Euro ülkeleri maliye bakanları Yunanistan'a verilecek ikinci yardım paketini Mart 2012'de yaptıkları toplantıda onaylamışlardır. Yunanistan Mart ayında özel yatırımcıların elindeki devlet tahvillerini daha uzun vadeli ve yarıdan düşük nominal değerde kağıtlarla değiştirerek borçlarını 100 milyar euroyu aşkın bir miktarda azaltmayı başarmıştır. Takasın başarısı üzerine euro ülkeleri maliye bakanları 2014 yılına kadar Atina'yı finanse edecek 130 milyar euroluk ikinci yardım paketini onaylamışlardır.

Yunanistan'da 6 Mayıs 2012'de yapılan erken genel seçimden sonra hükümetin kurulamaması üzerine 17 Haziran'da yeniden seçime gidilmesi kararlaştırılmıştır. Yunanistan'da 17 Haziran'da yapılan genel seçimlerde memorandum yanlısı Yeni Demokrasi Partisi (ND) yüzde 30 kadar oyla seçimleri ilk sırada tamamlamıştır. AB ve IMF ile imzalanan memorandum yanlısı partilerin birlikte hükümet kurmak için yeterli oy oranına ulaştığı seçimler sonrası ND lideri Antonis Samaras hükümet kurma yetkisini alarak koalisyon görüşmelerine başlamıştır. Yunanistan'da 17 Haziran'da yapılan seçimin ardından birinci sırada yer alan Yeni Demokrasi Partisi ile birlikte hükümette yer alacak olan PASOK'un lideri, hükümet üzerinde anlaşma sağlandığını ve ülkeyi iflastan kurtaracak AB/IMF yardımını yeniden müzakere edecek bir ekibin belirleneceğini ifade etmiştir.

Euro bölgesi üyesi olan Yunanistan, kurtarma yardımının koşulları olan ekonomik hedefleri tutturmayı başaramamıştır. Bunun temel nedeni kesin sonuç vermeyen iki belirsiz genel seçimin yapıldığı ve üç ay süren bir siyasi boşluk dönemi olduğu kadar, işçi sendikaları ve özel çıkar gruplarının reformlara gösterdiği dirençtir. Troyka adı verilen Uluslararası Para Fonu (IMF), Avrupa Merkez Bankası (ECB) ve Avrupa Komisyonu muhafazakarların liderliğindeki koalisyon hükümetine, somut sonuçlar görmezlerse mali yardıma devam etmeyeceklerini bildirmişlerdir. Vergi gelirleri ve bütçe açıkları hedeflerini tutturamamasına mazeret olarak bu yıl GSYH'nın yüzde 7'sini bulacak, beklenenden daha ağır bir resesyonu gösteren Yunanistan, bu hedefler için tanınan sürenin iki yıl uzatılmasını arzu etmektedir.

Yunan Hükümeti ile AB Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF temsilcilerinden oluşan troyka heyeti, gelecek iki yıl için yapılacak 11,5 milyar euroluk kesinti paketi üzerindeki nihai görüşmelere 2012 Eylül ayında başlamıştır. Görüşmede troyka heyeti, Yunan Hükümeti'nin sunduğu bazı alternatif önlem önerilerine itiraz etmiştir. Troyka yetkililerinin, maaş ve emekliliklerde yapılacak kesintiler yerine sunulan yedek işgücü, vergi gelirleri ve savunma harcamalarını kapsayan yaklaşık 2 milyar euroluk alternatif önlemlere itiraz ettiği öğrenilmiştir.

AB devlet ve hükümet başkanlarının Brüksel'deki zirvesinde, bankaların denetiminin gelecek yıl kademeli olarak üye ülkelerin sorumluluğundan alınarak Avrupa Merkez Bankası'na (AMB) devredilmesi konusunda uzlaşmaya varılmıştır. AB devlet ve hükümet başkanları zirvesinde Yunanistan'a yeni kredi diliminin serbest bırakılması kararı için AB Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF tarafından açıklanacak raporun beklenmesi kararı alınmıştır. Liderler

zirvesinden Yunanistan ile alakalı olarak çıkan kararda Yunanistan'ın taahhütlerini hayata geçirme kararlılığı takdir edilmiş, sıkılaştırıcı maliye politikaları ve gelirleri artırıcı önlemler ile yapısal reformların uygulanmasının hızlandırılması istenmiştir.

Yunanistan Başbakanı Antonis Samaras, yayımlanacak açıklanacak rapor sonrası kredi diliminin gecikmeyeceğini ve Kasım ayının ortasına kadar Yunanistan'ın eline geçmiş olacağını, Avrupalı Liderlerin Yunanistanın bu durumdan kurtulacağına kesin gözüyle baktıklarını, toplantı neticesinde Yunanistan'ın Avro Bölgesinden çıkma ihtimalinin önüne geçilmiş olduğunu, gelecek kredi dilmi ile kalkınmada yeni bir sayfa açacaklarını ifade etmiştir. Samaras, Kamu sektöründe işten çıkarmalar da dahil yapılacak düzenlemelere ilişkin kararlılığını vurgulamıştır. Mali uyum programının iki yıl daha uzatılması konusunun ise rapor sonrası görüşüleceğini belirtmiştir.

Yunanistan parlamentosu, hükümet içindeki çatlağa ve şiddetli halk gösterilerine rağmen, önümüzdeki iki yılda uygulanması düşünülen ve yeni yardımların kapısını açacak ve ülkenin iflasını önleyecek harcama kesintileri ve vergi artışlarından oluşan bir tasarruf önlemleri paketini 2012 Kasım ayının başlarında onaylamıştır. 2013-2014 yılları için 13,5 milyar euro tutarındaki kesintiler şu an 65 olan emeklilik yaşında iki yıl artış, ücret ve maaşlarda kesintiler ve mevduat vergilerinde artış içermektedir. Tedbirlerin 9,2 milyar avroluk kısmının (emekli maaşı kesintileri: 4,6 milyar avro, maaş kesintileri: 1,17 milyar avro, sağlık harcamaları kesintileri: 455 milyon avro) 2013 yılı içerisinde gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

Yunanistan'ın AB ve IMF'den tahsis edilen kredinin yeni dilimini alabilmesi için gereken ve toplam 9,2 milyar euro tutarında tasarruf önlemi öngören 2013 bütçesi ise yine Kasım ayında parlamentoda onaylanmıştır.

Euro Bölgesi ülkeleri ve IMF arasında, Yunanistan'ın borç yükünün nasıl yönetilebilir hale getirilebileceğine dair tartışma, ülkeye verilecek 31 milyar Euro'luk kredi dilimini geciktirmektedir. Bu kredi dilimi Yunanistan'ın bankalarını güçlendirmesi ve vadesi gelen borçlarını ödemesi için gerekmektedir.

IMF yetkilileri, Yunanistan'ın iflasının önüne geçilmesi için borçlarının 'kırılmasının' gerektiğini düşünürken, Almanya bunun yasal olmayacağını öne sürerek Yunan tahvillerinden zarar etmeye karşı çıkmaktadır. Rehn, Helsinki'de yaptığı açıklamada 'Çözüm çeşitli unsurların birleşiminden oluşacak, yalnızca bir tanesi yeterli değil. Ancak esaslara dokunulmaması gerekiyor. Bu konuda Euro Bölgesi'nde fikir birliği var' şeklinde ifade etmiştir. Ancak ECB Yönetim Kurulu üyesi Luc Coene, Belçika basınına yaptığı açıklamada Yunanistan'ın borçlarının kırılmasının olası bir senaryo olduğunu söylemiştir. Reuters'ın aktardığına göre ECB'den üst düzey bir kaynak, Coene'nin açıklamalarının şahsi görüşü olduğunu söylemiştir. Bu yıl özel yatırımcıların elinde bulunan 206 milyar Euro'luk Yunan tahvillerinde, büyük bir 'kırpma' operasyonuna gidilmiştir.

2012 Kasım ayının sonunda toplanan Euro Bölgesi maliye bakanları ve IMF, Yunanistan'a ilave kaynak sağlamak konusunda uzlaşmaya varmıştır.

Maliye bakanları ve IMF Başkanı Christine Lagarde'ın yaklaşık 10 saatlik toplantısında, Yunanistan'ın bu yıl sonunda gayri safi yurtiçi hasılasının yüzde 180'ine ulaşacak kamu borçlarının 2020'de yüzde 124'e ve 2022 yılında yüzde 110'un altına indirilmesi yeni hedef olarak benimsenmiştir.

Yunanistan'a 43,7 milyar euroluk yeni kredi dilimine onay sürecinin başlatılması kararlaştırılırken, bunun 10,6 milyar eurosunun bütçe finansmanı ve 23,8 milyar eurosunun bankalara sermaye takviyesi olarak gelecek ay serbest bırakılacağı ve kalan 9,3 milyar euronun Atina'nın taahhüt ettiği vergi reformunu hayata geçirmesi şartıyla 3 taksit halinde 2013'ün ilk çeyreğinde ödeneceği belirtilmiştir. Euro Bölgesi maliye bakanları, Yunanistan'a 43,7 milyar euroluk kredi dilimine ulusal onay süreçlerinin ardından 13 Aralık'ta nihai onay verebileceklerdir.

Yunanistan'ın, bu süreçte Euro Bölgesi'nin desteğiyle özel sektörün elindeki tahvillerini üçte bir fiyattan geri satın almaya çalışması planlanmaktadır. Bu operasyon için Atina'ya 10 milyar euroya kadar kredi sağlanarak, Yunanistan'ın borçlarının 20 milyar euro kırılması düşünülmektedir. Tahvil geri alma operasyonuna ilaveten borç faizinde 1 puanlık indirim, vadenin uzatılması ve bazı alacaklardan feragatla Yunanistan'ın borçlarının toplamda 40 milyar euro kadar kırılarak sürdürülebilir hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu önlemler sayesinde Yunanistan'ın 2020 yılında normalde gayri safi yurtiçi hasılasının yüzde 144'ü düzeyinde çıkacağı hesaplanan kamu borç yükünün yüzde 124'e düşürüleceği öngörülmektedir. Hedeften sapılması durumunda ilave faiz indirimlerine başvurulabilecektir.

Ekonomik Performans

1980'li yıllarda Yunan ekonomisi, yıllık ortalama %1,7 oranında GSYİH büyümesiyle, zayıf bir performans göstermiştir. 1993 yılında tüm Avrupa'yı etkileyen daralma sırasında %1,6 oranında küçülmenin etkisiyle, 1991-1995 yılları arasında bu oran %1,2'ye düşmüştür. AB'ye katılım dönemi sırasında, Yunan ekonomisi AB'li ortaklarından daha hızlı büyüyerek, güçlü bir düzelmeye sergilemiştir. 1996-2000 yılları arasında ortalama büyüme hızı %3,4 oranında gerçekleşmiştir. Bu dönemden sonra reel olarak %4 civarında büyüme yaşanmıştır. Avro'ya geçiş sonrasında Yunanistan'ın yıllık büyüme oranları Euro bölgesi ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2001-2005 yılları arasında ülkenin büyüme oranı %4,4 iken Euro bölgesinde bu oran %1,4 olmuştur. Yunanistan'ın büyüme oranı 2006'da %4,2 ve 2007 yılında %4 oranları ile bölge ortalamasının üzerinde seyretmeye devam etmiştir.

Bununla beraber, ABD'de başlayan ve AB dahil tüm ekonomilere bulaşan küresel finansal krizin etkileri kaçınılmaz olarak Yunanistan'da kendini hissettirmektedir. 2008'in ilk yarısında finansal krize ilaveten petrol ve gıda fiyatlarındaki rekor sayılabilecek yükseliş ve dalgalanmaların ardından yılın ikinci yarısında tüm dünya ekonomilerini saran durgunluk korkusu ile ekonomi olumsuz yönde etkilenmeye devam etmektedir. Daralan iç ve dış talep, artan işsizlik rakamları, kredi temininde yaşanan güçlükler içinde bulunan dönemin en belirgin özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yunanistan'da 20 Aralık 2008 tarihinde hükümet tarafından 28 milyar euro'luk destek paketi açıklanmış, mevduat hesaplarına 100.000 euro'ya kadar garanti getirilmiş, ödenmeyen kredilerde sınır 10.000 euro'dan 20.000 euro'ya yükseltilmiş ve kamu harcamalarının artırılması düşünülmüştür. Piyasanın canlandırılması için daralan iç talebin artırılması ve banka-şirket iflaslarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. 4 Ekim 2009 tarihinde yapılan erken seçimde ise Pasok hükümeti iktidara gelmiş ve 3 milyar euro değerinde yeni bir canlandırma paketi açılarak, çalışan ile emekli aylıklarına zam yapılmıştır. Krizin etkileriyle beraber Yunanistan ekonomisinin yapısal zayıflıkları da gündeme gelmiştir. Bütçe açıkları, borç stoğundaki artış, kamu harcamalarında israf, sosyal güvenlik sistemindeki bozukluk, işgücü maliyetlerinin yüksekliği

kronikleşmiş yapısal sorunlar olarak bilinmektedir. 2009 yılında bütçe dengesinin GSYİH içindeki payı %-15.4 gibi kritik bir orana yükselmiştir. 2011 yılında bu oranın -8.1 olacağı tahmin edilmektedir. Giderek artan kamu borçları ise kriz sürecinde önemli risk unsuruna dönüşmüştür. Kamu borçlarının 2011 yılında GSYİH'nin %156'sına ulaşacağı tahmin edilmektedir. İhracat ve ithalatın GSYİH içindeki paylarında düşüş gözlenmiş, işsizlik oranı artmıştır. 2009 yılı turizm gelirlerinde %15, gemi taşımacılığı gelirlerinde %30 azalış baş göstermiş, bu da cari açığın finansmanını daraltmıştır. İnşaat sektörünün daralmasıyla satılmayan konut sayısı artış göstermiştir. Bunun yanısıra, Fitch ile Standard-Poors ve Moody's tarafından Yunanistan'ın mevcut kredi notları aşağıya indirilmiş, bu da kredilite riskinin artmasına yol açmıştır. Ayrıca, Yunanistan'ın Ekim 2009'da açıkladığı verilere politik müdahale yaparak, mali durumunu olduğundan iyi gösterdiğinin anlaşılması üzerine ülkenin ekonomik verilerine olan güven zedelenmiş, AB ve Eurostat'tan Yunanistan'a uyarılar gelmiştir.

Derecelendirme kuruluşlarının not indirimleri, temel makroekonomik göstergelerdeki kötüleşmeler ile kamu borç stoku/GSYİH ve bütçe dengesi/GSYİH oranlarının kritik seviyelere ulaşması yüzünden Yunanistan risk grubundaki bir ülke olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, küresel rekabetçilik endeksleri gözönüne alındığında Yunanistan 2009 yılı sıralamasında geçen yıla göre 4 sıra geriye düşmüştür. Ticaret kolaylığı endeksinde ise Yunanistan'ın pazara giriş, gümrük idaresi, iş ortamı kriterlerinde görece gerileme gözlenmiştir. Turizm rekabetçilik endeksinde ise 2009 yılında iki puan gerileme mevcuttur.

2009 yılından itibaren Yunan ekonomisinin büyümesi daralmış olup, ekonomi 2011 yılında %6.9 daralmıştır. Ekonominin ancak 2014 yılından itibaren büyümeye yeniden başlayabileceği öngörülmektedir. Özel tüketim harcamaları ise 2011 yılında %7.1 oranında daralmış olup, daralmanın devam edeceği 2013 yılında %2.4 oranında daralma olacağı tahmin edilmektedir. Özel tüketim harcamalarının ancak 2014 yılından itibaren canlanabileceği beklenmektedir.

Reel GSYİH Büyüme Projeksiyonu

Kaynak: The Economist Intelligence Unit Greece Country Report March 2012

b: Öngörü

Yıllar	2011	2012b	2013b	2014b	2015b	2016b
Reel büyüme oranı (%)	-6.9	-7,1	-1,9	1,0	1,5	1,7

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Krizin etkileriyle beraber Yunanistan'da sosyal huzursuzluklar giderek artmış ve 2010 yılında 7 tane grev gerçekleştirilmiştir. 2010'un ilk yarısında 200 Yunan firması iflas etmiş, 1500 yabancı perakende firması ülkeyi terk etmiştir. Çoğu küçük ölçekli 27.500 yerel mağaza kapanmış olup, 10 firmadan 7'si ciddi likidite sorunuyla yüzüzedir. Yunanistan ekonomisinin ancak 2014 yılından itibaren büyümeye yeniden başlayabileceği öngörülmektedir.

Bütçe hedeflerine ulaşmak için vergi gelirlerini artırma, sosyal güvenlik açıklarına fırsat vermeme, devlet varlıklarının değerlendirilmesi (telekom lisanslarının yenilenmesi, finansman harçlarının artışı), kamu sektörü harcamalarının, askeri ve sağlık harcamalarının daraltılması gibi önlemlere ağırlık verilecektir.

Enflasyon

Enflasyon İstatistikleri

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

b: Öngörü

2011	2012b	2013b	2014b	2015b	2016b
3,1	-0,1	-0,4	0,5	0,7	0,9

Dolaylı vergi artışları ve yüksek mal fiyatlarıyla beraber 2011 yılında tüketici fiyatları enflasyon oranı %3.1 olarak gerçekleşmiştir. Şubat 2012'ye kadar tüketici fiyatlarındaki yıllık artış %1.7 oranında gerçekleşmiştir. Ortalama reel sektör ücretlerinin düşeceği beklenmekte 2012'de %-0.1, 2013'de %-0.4 oranında deflasyon beklenmektedir.

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

İşgücünün %10'u bu sektörlerde istihdam edilmiştir. Yunanistan'da tarıma dayalı ürünlerin ihracat oranı diğer AB üyesi ülkelerden çok daha fazladır.

Dağlık arazisi nedeniyle ülke topraklarının yalnızca %30'u işlenmektedir; işlenmekte olan toprakların ise ancak %37'si sulanabilmektedir. Yunanistan birçok mahsulde kendi kendine yeten bir ülkedir fakat bazı tahılları, kendisine gerekli et ve mandıra ürünlerinin geniş bir bölümünü ithal etmektedir. Endüstriyel şeftali üretiminde lider ülkelerden biridir ve domates üretiminde en üst sırayı almaktadır. Ülkenin diğer önemli mahsulleri tütün, pamuk ve şekerpancarıdır.

Yunanistan, balık çiftçiliği sektöründe Avrupa'nın lideri konumunda olup, üretimin yaklaşık %50'sini yapmaktadır. Bu çiftliklerde daha çok çipura, levrek ve kabuklu üretimi yapılmaktadır. Sazan, alabalık ve yılanbalığı üretimi tatlısu balıkçılığında öne çıkanlardır.

Sanayi

İmalatçı firmaların geneli küçük aile işletmeleridir. Yunanistan Ulusal İstatistik Hizmetlerinin (NSSG) en son yaptığı sanayi araştırmasında listelenen 144 717 kuruluşun %92,5'i on kişiden az işçiyle ve yalnızca %0,5'i 100'den fazla işçiyle çalışmaktadır. (On kişiden fazla işçiyle çalışan 5 604 şirketle 1996 da yapılan bir araştırma: 50'den fazla işçiyle çalışan firmaların, iş alanlarının yalnızca %17,6'sında faal olduğunu ve toplam katma değerinin %79,1'ini sağladığını göstermiştir.)

En geniş ve genel olarak en karlı sektör özellikle hammaddelerini yerel kaynaklardan sağlayan yiyecek, içecek ve tütün gibi tüketim malları sanayiidir. Giyecek ve ayakkabı endüstrisinde, düşük ücretli Asya ve Doğu Avrupa ülkeleriyle yapılan rekabet nedeniyle son yıllarda gerileme görülmüştür. Bazı Yunan şirketleri, özellikle giyim sektöründe çalışanlar, iş yoğunluklarını Balkan ülkeleriyle sınırlandırmışlardır. 1980'lerde Avrupa ile artan ekonomik ilişkiler sonucu, 1950'li ve 1960'lı yıllarda kurulan düşük teknolojiyle çalışan ve daha çok ithalata dayanan sanayi şirketlerinin sayısı azalmıştır. Üreticiler, artan ücret maliyetleri sebebiyle, daha yüksek katma değer sağlayan malların araştırmasına girmişlerdir.

Madencilik

Madencilik ve taş ocağı işletmelerinin GSYİH'ye katkısı çok azdır (yaklaşık %0,6) ve giderek düşmektedir. Ancak minerallerin dolar bazında ihracata önemli katkısı olduğu hesaplanmıştır. Yunanistan'da geniş oranda maden yatakları bulunmaktadır ve perlit (inci taşı), bentonit, puzolan ve sünger taşı üretiminde dünyada en üst sıralarda yer almaktadır. Aynı zamanda, mermer gibi inşaat malzemelerinde de güçlüdür. Yunanistan'da boksit rezervleri de bulunmaktadır (120 milyon ton elde edilmiştir, 500 milyon tonluk rezerv bulunduğu tahmin edilmektedir). Maden yatakları alüminyum yönünden zengindir fakat bu madeni çıkartma maliyeti Avustralya ve Jamaika gibi madenin kolay çıkarıldığı ülkelere kıyasla çok yüksektir.

Trakya ve adaların birçoğunda epitermal (ince tabaka olarak yayılmış) altın madeni araştırması yapılmaktadır. Chalkidhiki yarımadasında bulunan Cassandra madenlerinde 87,1 g/ton altın içeren, 13 milyon ton kurşun ve çinko rezervi olduğu tahmin edilmektedir.

Müteahhitlik Hizmetleri

Yunan araştırma merkezi Hellastat'ın açıkladığı son rapora göre, inşaat sektöründeki durum son derece karamsardır. Proje faaliyetlerinin minimum seviyede olması ve ekonomik koşulların olumsuz seyretmesinin şirket satın alımları ve birleşmelere yol açacağı tahmin edilmektedir. Kamu Yatırımları Programının 1996 yılından beri en düşük seviyede olması, kamu ödemelerindeki gecikmeler ve 2008-2009 döneminde yeni projelerin çok sınırlı sayıda olması sonucunda müteahhitlik şirketlerinin büyük bir çoğunluğu çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır, en büyük sıkıntıları ise küçük ve orta ölçekli şirketler yaşamaktadır. Proje bazında bakıldığında ise, 2008 yılında 142 proje ihaleye sunulmuş, 2009 yılında ise bu rakam 156 proje şeklinde gerçekleşmiştir (2 milyon Euro'nun üzerindeki ihale sayısı). Ancak 2006 yılında 381, 2007 yılında ise 201 projenin ihaleye sunulduğu dikkate alındığında, yıllar içinde bir azalma eğilimi olduğu gözlemlenmektedir. Kamu projelerinde olumsuz gelişmeler 2008 yılının ilk 6 aylık döneminde başlamıştır. Bunun göstergeleri 2 milyon Euro'nun üzerindeki projelerde önceki yıllara kıyasla çarpıcı bir düşüşün gerçekleşmesi ve ödemelerde meydana gelen gecikmeler olmuştur. İnşaat sektöründeki kriz şirketlerin 2008 bilançolarında çok net bir şekilde görülebilmektedir. Şirketlerin orta ve uzun vadeli borçlarında 2007'ye kıyasla %148,6 artış meydana gelmiş, uğradıkları zarar sonucunda birçok inşaat firması iflasa sürüklenmiştir. Bu durum inşaat sektöründeki krizin sadece uluslararası krizden değil, Yunan ekonomisindeki uzun vadeli sorunlardan ve kamu ihalelerinde kurumsal çerçevede yaşanan sıkıntılardan kaynaklandığını göstermektedir.

Yine İstatistik Kurumunun yayınladığı verilere göre, inşaat sektöründe 1998 yılından beri ilk kez 2009'da önceki yıla kıyasla istihdamda %7 gibi önemli bir düşüş oranı kaydedilmiştir. Bu oran 27.000 iş pozisyonuna isabet etmektedir.

Öte yandan, 2009 yılında ihaleye çıkarılan 2 milyon Euro tutarının üzerindeki kamu projesi adedi önemli bir düşüş kaydederek sadece 156 olmuştur. Bu projelerin toplam bütçesi 2,21 milyar Euro olup, 2005 ve 2006 yıllarının aynı dönemlerine göre çok düşük (2005:3,95 milyar Euro, 2006:3,87 milyar Euro), 2007 yılı ile hemen hemen aynı rakamdadır (2,25 milyar Euro). Ayrıca ihale sayısına bakıldığında, 2005 yılının aynı döneminde 236, 2006'da 381, 2007'de ise 201 olup, 2009 yılında 156 olması durumu gözler önüne sermektedir. 1997-2007 döneminde ülkenin büyüme hızı yıllık ortalama %4.1 oranında oluşurken, inşaat sektörünün GSMH içindeki payı da aynı hızla büyüyerek yıllık ortalama %4.6 oranında gelişmiştir.

Son yıllarda büyüme hızının – gerek uluslararası ekonomik kriz, gerekse Yunanistan’da yaşanan mali krizden dolayı – durması sırasıyla inşaat sektöründe de gerilemeye yol açmıştır, ki bu durum inşaat sektörünün ülke ekonomisine ne kadar bağlı olduğunu göstermektedir. Sektör yetkililerinin görüşüne göre, sektörün en önemli sorunları proje alımlarında sağlanan yüksek indirimler, biten projelere yönelik devlet ödemelerinin gecikmesi ve bunun da sırasıyla şirketleri kredi almaya yöneltmesidir. Ayrıca, şirketler devletin verdiği fiyatların yıllardır hiç değişmemiş olmasından, inşaat malzeme fiyatlarının sürekli artmasından ve özellikle büyük projelerin ihaleye çıkarılmasından şikayetçidirler, ki daha küçük olan şirketler bu ihalelere katılamamaktadır. Bütün bu gelişmeler ışığında, özellikle şahıs şirketleri faaliyetlerini durdurma aşamasına gelmişlerdir. Sektörde faaliyet göstermeye devam eden şirketler ise, personelini azaltma yoluna gitmektedir, ki bu durumda sektördeki işsizliğin artmasına yol açmaktadır. Faaliyetlerdeki azalma ile işsizliğin artmasının sektörde iflasları hızlandıracağı tahmin edilmektedir.

2009 yılının ilk 9 aylık döneminde, halka açık olan 13 inşaat şirketinin toplam cirosu 2008 yılının aynı dönemine kıyasla %12.8 oranında artarak 3.4 milyar Euro şeklinde gerçekleşmiştir, ancak bu artış sadece dört şirketin (Ellaktor, J&P Avax, Gek-Terna ve Intrakat) performansından kaynaklanmaktadır, zira diğer şirketlerin cirosunda gerileme kaydedilmiştir. Ancak geleceğe yönelik olarak 4. AB Kalkınma Paketinden gelecek olan fonlar şirketlere bir miktar ümit vermekte, yeni hükümetin bütün kamu projeleri yasal çerçevesini değiştirme planları ise şirketlere özellikle Balkanlara yönelik yeni projeler hakkında planlama imkanı vermektedir

Aralık 2009 döneminde Yunan Altyapı, Ulaştırma ve Şebekeler Bakanının yaptığı açıklamalara göre, önümüzdeki dönemde ihaleye çıkarılması planlanan bütün kamu projeleri durdurulmuştur. Bu önlemin amacı inşaat sektörüne yönelik müteahhitler ve teknik danışmanlar ile bir diyalog süreci başlatılması ve inşaat sektörüne ilişkin yasal mevzuatın yeniden oluşturulmasıdır. Bu çalışmaların 2010 yılı içinde sonuçlanması, ihalelerin ise 2010 ortalarından sonra ve 2011 yılında açılması planlanmaktadır.

2000 yılından sonra gerçekleşen bölgesel kamu projelerinin çoğu yol yapımına yönelik olmuştur ve gerek yeni yol yapımı gerekse bakım ve genişletme çalışmaları konularında yoğunlaşmıştır. Yol yapımı konusunda en yoğun faaliyetler Attika (Atina) bölgesinde gerçekleşmiş olup (toplam 90 proje), bunu Merkez Makedonya 53 projeyle, Thessalia 51 projeyle takip etmiştir. Ayrıca daha önce bahsedildiği gibi, son yıllarda ülkede birçok altyapı projesi gerçekleşmiştir (Atina Metrosu, Rio-Antirrio köprüsü, Egnatia odos, Attiki odos vs.).

Büyük kamu projelerinin gerçekleştirilmesi özel sektör projelerinin gelişmesine de yol açmıştır. Özel sektördeki faaliyetler bina inşalarından oluşmaktadır ve bu faaliyetler mevcut ekonomik koşullardan doğrudan etkilenmektedir. 1995 yılından sonra konut kredisi faizlerinin düşmesi ve birçok bölgenin şehir planına dahil edilmesinden dolayı, özel sektör inşaat faaliyetlerinde büyük bir artış kaydedilmiştir. 2000 yılından sonra özel inşaat faaliyetlerinin değeri %47’yi aşan bir artış kaydetmiştir. Ancak, 2005 sonrası faaliyetlerde çok büyük bir gerileme olduğu, ve 2000 yılına kıyasla toplam %31 oranında bir düşüş kaydedildiği görülmektedir.

Projelerin finansmanı genel olarak Yunan Altyapı Ulaştırma ve Şebekeler Bakanlığı, AB Fonları ve AB Yatırım Bankası kredileri ile karşılanmaktadır. Genellikle Yunan devletinin payı %30 dolaylarında olup, AB fonlarının miktarı projeye göre değişmektedir. Ancak her halükarda firmalar Yunan devleti ve AB fonlarının haricinde, kalan miktarı karşılamak üzere AB Yatırım Bankası veya Yunan bankalarından kredi alarak hareket etmektedirler.

Yunan Ekonomik ve Sınai Araştırmalar Kurumu'nun (IOBE) yaptığı bir araştırmaya göre, AB fonlarının efektif bir şekilde kullanılması, özel inşaat faaliyetlerinin gelişimi ve Kamu Sektörü – Özel Sektör işbirliği projelerinin gerçekleşmesi yerel inşaat sektörünün geleceğini belirleyecek olan faktörlerdir.

Özellikle AB fonlarının çok önemli bir kaynak oluşturduğu bir gerçektir. Yunanistan için 4. AB Kalkınma Çerçevesi kapsamında 2007-2013 dönemi için ayrılan bütçe 20,101 milyar Euro olup, bu rakamın önemli bir payı inşaat sektörüne kanalize edilecektir. 2000 ile 2008 arası dönemde AB'nin muhtelif kaynaklarından Yunan inşaat sektörü projelerine kanalize edilen toplam tutar 28,42 milyar Euro olarak gerçekleşmiştir. Ancak genel olarak yaşanan bir sorun söz konusu fonların doğru bir şekilde kullanılmaması, dolayısıyla belirli miktarlarda fonların kaybolmasıdır.

2007-2013 döneminde Yunan inşaat sektörünün durumu çok umut vaad etmemektedir. Özellikle 2004 Olimpiyatları sonrası dönemde altyapı projelerinde önemli gelişmeler beklenmemektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, inşaat sektörünün uluslararası rekabete dayanabilmesi için mevzuatta ve inşaat şirketlerinin işleyişinde köklü değişikliklerin meydana gelmesi gerekmektedir.

Yunan İstatistik Kurumunun açıklamalarına göre, 2009 yılında inşaat izinlerinde gerileme %30 civarındadır. Kuzey Yunanistan'da bu oran %40'ları aşmaktadır.

Bankaların kredi vermeme yönündeki tutumları, tüketicilerin borçlanmasındaki maliyet artışı, hanelerin bütçelerine yönelik gelecek kaygısı ve ilave vergi yükleri yeni konutlara olan taleplerde çok büyük bir düşüşe yol açan başlıca faktörlerdir. Bunun sonucu olarak bütün Yunanistan'da ve özellikle Atina'da satılmayan konut sayısı aşırı artmıştır.

Turizm

3 tarafı denizlerle çevrili olan Yunanistan dünyada en fazla turist çeken ilk 20 ülke arasında yer almaktadır. Özellikle yaz döneminde rağbet gören ülke 2008 yılında; İstatistik Kurumuna göre 18 milyona, Merkez Bankasına göre ise 19 milyona yakın turist ağırlamıştır. 2009 yılında gelen turist sayısı ise %20 azalarak 14.9 milyona düşmüştür.

Turizm gelirlerinin GSMH'ye direkt katkısının %7.5 olduğu, ancak yarattığı istihdam ve girdilerle bu katkının %16.5'lara ulaştığı görülmektedir. Toplam işgücünün (direkt ve dolaylı) %20'sinin turizm sektöründe istihdam edildiği tahmin edilmektedir. Yunanistan'ı ziyaret edenlerin büyük çoğunluğu (%95'den fazlası) Avrupa'dan gelmektedir. Sırasıyla ilk beşi oluşturan İngiltere, Almanya, İtalya, Fransa ve Hollanda'dan gelen turistlerin toplam içindeki payı %60'lara yaklaşmaktadır.

Bununla beraber, krizin de etkisiyle 2009 yılında Yunanistan'ın turizm rekabetçilik endeksinde iki puan gerileme olmuştur. Yine aynı yıl turizm gelirlerinde %15 düşüş gerçekleşmiştir.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Yunanistan uzun süre, AB'ye üye olan herhangi bir ülkeyle sınırı bulunmayan tek AB üyesi ülke olarak kalmıştır. Ülke ticaretinin beşte ikisini AB ile yapmaktadır. Yunanistan'ın başlıca Avrupa pazarlarından coğrafi olarak uzak olması ve düşük kaliteli ulaşım ve iletişim ağına sahip bulunması, sürekli bir ticari açık vermesinin altında yatan en önemli faktörlerdir. Bu durumu düzeltmek için, AB'nin ikinci Çerçeve Programı kapsamında (CSF II, 1994-99) verilen fonun harcamalarının dörtte birinden fazlası ulaşım için ayrılmıştır ve CSFIII (2000-06) adı altında

verilen mevcut fonun %36'sı da temel olarak otoban, demiryolu ağı, denizyolu ve havaalanlarını geliştirilmek üzere ayrılmıştır. Balkan ülkeleriyle olan ulaşım hattının ve Avrupa bağlantılı limanlara ulaşımı sağlayacak karayolu hattının geliştirilmesine özel bir önem verilmiştir. 2004 Olimpiyat Oyunlarının Yunanistan'da yapılması, ulaşım, iletişim ve diğer altyapı işlerinin artırılmasını teşvik edici bir unsur olmuştur.

Demiryolları

Hellenic Demiryolu Kurumu (OSE) uzun zaman önce kurulmuş olmasına rağmen, ülkenin zorlu arazisi nedeniyle gelişmesi engellenmiştir. OSE, gerek coğrafi şartlar gerekse kaynak eksikliği nedeniyle 2007 yılında toplam 7.5 milyar dolar zarar etmiştir. Eylül 2008'de Başbakan Karamanlis kurumun yeniden yapılandırılacağını açıklamıştır. şirket bunun üzerine dörde ayrılmıştır. Kurumun demiryolu istasyonlarından, Güney-Doğu Avrupa'nın iç bölgelerine uzanan demiryolu hattı, yetersizdir ve çok az kullanılmaktadır. Bu sistem, AB'nin Avrupa Ulaşım ağı (TENS) programına dahil edilmiş ve çift raylı ve hatların 200 km/saat hıza izin verecek şekilde elektriklendirilmesi programı uygulanmaktadır. Demiryollarının rehabilitasyonunda bir diğer öncelik batıdaki Patra limanı ile Atina arasında yük ve yolcu taşımaya elverişli hatta verilmiş bulunmaktadır.

Ülkenin ikinci büyük şehri olan Selanik Balkanlar ve Avrupa'ya çıkış için önemli bir merkez konumundadır. Önemli demiryolu hatlarının bağlantısı Selanik üzerinden yapılmakta olup, Selanik limanından Balkan sınırlarına kadar olan demiryolu hatları rehabilite edilmektedir.

18 istasyonlu Atina metrosu çalışmaya 2000 yılında başlamış olup, 13 istasyonlu Selanik metrosunun inşası devam etmektedir.

Karayolları

Yunanistan'da uluslararası standartlara sahip iki otobanın inşaatı tamamlanma aşamasındadır. Her iki proje de Trans Avrupa ulaşım ağına (TENS) dahil edilmiş olup, maliyetin yaklaşık %60'ı AB'den sağlanan fonlarla finanse edilmektedir. Bunlardan ilki Patra-Atina-Selanik istikametini takip eden projedir. İkincisi ise Egnatia projesi olarak da adlandırılan ve Igoumenitsa-Selanik-Türkiye sınırını takip eden 680 km.'lik güzergahtır. Egnatia projesinin büyük bölümü tamamlanmıştır. Atina'yı Elefsina'nın endüstri merkezine ve yeni havaalanına bağlayan BOT projesi kapsamındaki karayolu inşaatı ile Corinth Körfezi ağzındaki asmalı köprü inşaatı projeleri 2004 Olimpiyat oyunlarından sonra gerçekeştirilmiştir. Antik Olympia-Atina arasındaki kısmın büyük bir bölümü Olimpiyatlar öncesinde tamamlanmıştır.

Denizyolu

Yunanistan'daki limanlardan yük ve yolcu taşımacılığı AB üyesi ülkelerle rekabete açık olmakla birlikte Adriyatik'te Yunanistan-İtalya arasındaki seferlerin çoğunluğu ve Ege'deki hatların hemen hemen tamamı Yunanlı şirketler tarafından gerçekeştirilmektedir. AB mevzuatları gereğince kıyı taşımacılığı ve kruvaziyer seferleri 1 Ocak 1999'da AB üyesi ülkelere açılmış, feribot trafiği ise 1 Ocak 2004'de açılması gerekirken açılmamıştır. AB Komisyonu'nun konuyu Adalet Divanı'na götürme riski Yunan hükümetinin feribot seferlerinde kısmen de olsa rekabete izin veren bir düzenleme yapmasına neden olmuştur.

Yunanistan'da yük ve yolcu taşımacılığına elverişli liman sayısı 123'dür. En önemli limanları arasında Pire, Selanik, Patra, Lavrio, Volos, Korfu başta gelmektedir. Pire Yunanistan'ın en büyük limanı olup, konteyner, kuru yük, tanker ve Ro-Ro gemilerine hizmet vermektedir.

Selanik'teki ülkenin ikinci büyük limanının coğrafi konumu itibarıyla Yunan gemicilik sektörü için ayrı bir önemi vardır.

Gemi taşımacılığının Yunanistan ekonomisi için hayati bir önemi bulunmaktadır. Sektörün GSYİH'ya katkısı %7.5 oranındadır. 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla %25 ve %8 büyüme gösteren sektör gelirlerinde 2008'in son çeyreğinde hızlı bir daralma olmuştur. Krizin etkisiyle 2009 yılı gemi taşımacılığı gelirlerinde %30 daralma baş göstermiştir.

İstatistikler incelendiğinde Yunanlılara ait gemilerin yaklaşık %75'inin 40'ın üzerinde başka ülke bayrağı altında işletildiği görülmektedir. Bunun en önemli nedenleri bir geminin Yunan bayrağı taşıması durumunda belirli sayıda Yunanlı mürettebatın istihdam edilmesi zorunluluğu ve tonaja bağlı olarak artan vergi oranlarıdır. 2007 sonu itibarıyla dünya üzerindeki gemilerin %16.5'ine, kuru yük filosunun yaklaşık %25'ine, petrol tanker filosunun %20'sine ve kimyasal madde tanker filosunun %10'una Yunanlı armatörler sahiptir. Yunanlı gemicilere ait tüm gemilerin %95'i yük gemilerinden kalan kısım ise kruvaziyer, kıyı, yolcu ve ticaret gemilerinden oluşmaktadır.

Yunan Deniz Ticaret Odası verilerine göre ülkeye kayıtlı 1.000 GT kapasite ve üzeri toplam 4.173 gemi bulunmaktadır. Bu sayı Yunan armatörlerine ait olan Yunan ve yabancı bandıralı gemi sayısı olup, bunların 1.100'ü Yunan bandıralıdır. Bu gemilerle her yıl yaklaşık 50 milyon yolcu ve 120 milyon ton yük taşınmaktadır.

Gemicilik sektöründeki liderliği uzunca bir süre devam ettirmek isteyen Yunan hükümeti 2006-2015 arasında 10 yıl sürecek ve yaklaşık maliyeti 6 milyar euro olan limanlardaki altyapının iyileştirilmesine yönelik bir proje başlatmıştır.

Havayolu

Atina, Selanik, Iraklio, Rodos, Korfu, Kos, Chania, Zakintos, Samos, Mikonos ve Santorini ülkedeki başlıca havaalanlarıdır. Atina Hellenikon havaalanı ve Atina'nın güneydoğusunda Spata'da bulunan Eleftherios Venizelos havaalanı hava trafiğinin önemli bir bölümünü üstlenmiş durumdadır. Olimpik Havayolları'nın özelleştirilmesi sürecinde şirket 2009 Mart ayında Arap sermayeli Marfin Investment Group'a devredilmiştir.

İletişim

1949 yılında kurulan ve 2000 yılı başlarına kadar Yunanistan'da monopol konumunda faaliyet gösteren OTE; Yunanistan'ın en büyük telekomünikasyon kuruluşudur. 2001'den sonra gerek sabit gerekse mobil telekomünikasyon hizmeti sağlayan şirketler Yunan pazarında faaliyet göstermeye başlamıştır. Pazarın rekabete açık hale getirilmesine rağmen bu sektörde Avrupa'nın da ilk 10 şirketi arasında yer alan OTE hala en büyük olma özelliğini sürdürmektedir. 2008 yılında %20 hissesini Deutsche Telekom'un satın alarak ortak olduğu şirket gerek güneydoğu Avrupa gerekse Ortadoğu pazarında faaliyetlerini genişletmeye çalışmaktadır. Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Sırbistan, Makedonya ve Arnavutluk'ta olmak üzere yaklaşık 30 bin kişiye istihdam sağlayan şirket Yunanistan'ın ilk 5 büyük şirketi arasında yer almakta ve hisseleri Londra ve New York borsalarında işlem görmektedir.

TIM, Cosmote (OTE) ve Vodafone ülkede faaliyet gösteren GSM şebekeleridir. Yaklaşık 16 milyon abonenin bulunduğu mobil iletişim pazarında ciddi rekabet yaşanmaktadır.

Enerji

Yunanistan toplam enerji ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmekte olup, enerji alanında dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Enerji ihtiyacı istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmekle birlikte kişi başına tüketim açısından AB içinde son sıralarda yer almaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Yunanistan'ın 1990-2000 yılları arasındaki ihtiyacının yılda ortalama %2.6 oranında arttığını, 2002-2010 yılları arasındaki artış oranının ise %4 civarında olmasının beklendiğini ifade etmektedir. Yunanistan'ın enerji üretim kaynakları sınırlıdır. Tüm enerji ihtiyacının %60.5'lik kısmı petrol, %7.1'lik kısmı ise doğal gaz ile karşılanmakta, bunun da hemen hemen tamamı ithal edilmektedir. Petrol ithalatı İran, S. Arabistan, Rusya, Libya ve Mısır'dan, doğal gaz ithalatı ise sırasıyla %80 ve %20 oranlarında olmak üzere Rusya ve Cezayir'den yapılmaktadır. Son dönemlerde özellikle doğal gaz konusunda yeni arz kaynakları arayışları devam etmekte olup, bu çerçevede Azerbaycan ve İran'la anlaşma imzalanmıştır.

Yunanistan'ın önemli linyit rezervleri bulunmakta ve devlete ait elektrik şirketi (DEI) bunu elektrik üretimi için kullanmaktadır. Toplam elektrik üretiminin yarısından fazlası için linyit kullanılmaktadır. Petrol bağımlılığının azaltılması için linyit kullanımını artırma düşüncesi hem hava kirliliği kaygısı hem de KYOTO protokolü yükümlülükleri nedeniyle uygulamaya geçmemiştir. Ancak buna rağmen ülkedeki elektrik üretiminin yarısından fazlası hala bu yolla yapılmaktadır. Hükümet enerji ihtiyacının karşılanmasında doğal gaza öncelik verme yolunu seçmiştir. IEA 2010 sonunda doğal gaz kullanımının %17.3 olacağını tahmin etmektedir.

Enerji sektöründe geç de olsa özel şirketlerin faaliyet göstermesine izin verilmiştir. Viotia ve Selanik yakınlarında özel sektöre ait iki yeni santral elektrik üretimine başlamıştır. Ancak DEI pazarın hala tartışmasız en büyüğü olma özelliğini korumakta, elektrik arzının %97'sini tek başına sağlamaktadır. Özel şirketler aynı zamanda doğal gaz tedariği yapabilmektedir. Ancak hem elektrik hem de doğal gazın DEI ve DEPA'ya satılması gerekmektedir. Sadece üretim veya tedarikçilik yapan ve dağıtım yapması mümkün olmayan özel şirketlerin devlete ait bu şirketlerle rekabet yapması mümkün değildir.

Kalkınma Bakanlığı petrol, doğal gaz ve elektrik sektörlerinde 2010 yılına kadar 2.5 milyar euro'luk kısmı yenilenebilir enerji projeleri olmak üzere enerji sektörüne 4.5 milyar euro yatırım planlamaktadır.

2007 Kasım ayında her iki ülkenin Başbakanlarının katılımı ile açılan Türkiye-Yunanistan doğal gaz enterkonnektörü ve 26 Temmuz 2007'de imzalanan Türkiye-Yunanistan-İtalya arasındaki doğal gaz ulaştırmasına ilişkin anlaşma Yunanistan'ın üzerinde önemle durduğu projelerdir. Türkiye ile Yunanistan arasındaki doğal gaz boru hattı Karacabey ile Gümülcine'yi birbirine bağlamaktadır. 285 km. uzunluğundaki hattan doğal gaz transferine 2008 Kasım ayında yine her iki ülkenin başbakanlarının katılımı ile başlanmıştır. Yılda 11.5 milyar m3 kapasiteye sahip olacak Türkiye-Yunanistan hattından ilk aşamada yılda 2.5 milyar m3 doğal gaz sevk edilmesi, 2012 sonunda tamamlanması beklenen ve denizaltından geçecek olan Yunanistan-İtalya boru hattından ise yılda 8.8 milyar m3 doğal gaz aktarılması öngörülmektedir. Uzun dönemde Şah Deniz projesi ile bağlantı kurulacak bu hatta kısa vadede planlanan Türkiye'nin ihtiyaç fazlası olan doğal gazın Yunanistan'a aktarılmasıdır. Yunanistan doğal gazda en önemli tedarikçi durumundaki Rusya'ya olan bağımlılığını azaltmayı hedeflemektedir. 2007 Mart ayında Yunanistan, Rusya ve Bulgaristan arasında imzalanan Burgaz-Dedeağaç petrol projesi ülkenin enerji kaynaklarını çeşitlendirme politikası için önemli anlaşmalardan bir tanesidir.

Bankacılık

Yunanistan'da 1997 yılından itibaren ticari bankacılık sektöründe hızlı bir konsolidasyon süreci görülmektedir. Özelleştirme programları dahilinde kamuya ait altı bankanın satışı tamamlanmış bulunmaktadır. Ticari bankalar arasındaki birleşmeler neticesinde beş büyük banka bugün pazarın yaklaşık %80'ine hakim durumdadır. Devlet, Yunanistan Ulusal Bankasındaki (NBG) hisselerinin önemli bir bölümünü özel sektöre devretmiş, büyük bankalar içinde yer alan Emporiki Bankasının tamamını özelleştirmiştir. Alpha Bank, EFG Eurobank ve Piraeus Bankası Yunanistan'daki diğer 3 büyük bankadır. Ülke genelinde en fazla şubesi olan kamuya ait Yunanistan Ziraat Bankasının sektördeki pozisyonu önemini korumaktadır.

Bankacılık sektörü son dönemlerde dışa açılmaya, özellikle Balkanlar ve Güneydoğu Avrupa'daki faaliyetlerini genişletmeye başlamıştır. Ekonomi ve Maliye Bakanlığı bu bölgelerde pazarın %20'sinin Yunan bankaları tarafından kontrol edildiğini ifade etmektedir. 2006 yılı Nisan ayında gerçekleşen Finansbank-NBG ortaklığı gerek rakamın büyüklüğü gerekse Yunanistan'ın yurt dışında yaptığı yatırımlar açısından rekor seviyedeki tutarı ile ilk sırada yer almaktadır. Finansbank-NBG ortaklığında NBG tarafından Türkiye'ye 2.9 milyar dolarlık bir sermaye transferi gerçekleşmiştir. Bu rakam Yunanistan'ın tarihinde yurt dışına ihraç ettiği en büyük sermaye özelliği taşımaktadır.

Bankalar yatırım bankacılığı, ortak fonlar, leasing, sigorta, komisyonculuk ve kredi kartlarıyla iştigal eden iştirakleri ile faaliyetlerini gerek Yunanistan gerekse dış pazarlarda genişletmeye devam etmektedir. Yunan Bankalar Birliği verilerine göre NBG Türkiye ile birlikte 13 ülkede faaliyet göstermekte olup, Sırbistan ve Bulgaristan'da sırasıyla 204 ve 173 şubeye sahiptir. Emporiki Bankası 6, Alpha Bank 7, Piraeus Bankası 9, Eurobank ise 7 ülkede faaliyettedir. 8 Yunan bankasının Balkan coğrafyasında 2000'e yakın şubesi bulunmaktadır. Yakın gelecekte Balkanlardaki her üç banka şubesinde bir tanesinin Yunan bankalarından birisinin olacağı öngörülmektedir. Son dönemlerde bazı AB üyesi ülkelerdeki bankalar da Yunanistan pazarına ilgi duymaya başlamıştır. Deutsche Bank'ın, EFG Eurobank'da ve Credit Agricole Indo Suez'in de Ticaret Bankasında yaklaşık %10'luk payları bulunmaktadır.

TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Yunanistan Dış Ticaret Değerleri (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

YILLAR	İTHALAT	İHRACAT	DENGE	HACİM
2001	266	476	210	742
2002	324	583	259	907
2003	428	920	492	1.348
2004	594	1.171	577	1.765
2005	728	1.127	399	1.855
2006	1.045	1.603	558	2.648
2007	950	2.263	1.313	3.213
2008	1.151	2.430	1.279	3.581
2009	1.131	1.635	505	2.765
2010	1.542	1.456	-85	2.999
2011	2.569	1.553	-1.015	4.122
2012	3.540	1.402	-2.137	4.942

2013	4.206	1.438	-2.768	5.644
------	-------	-------	--------	-------

Türkiye'nin Yunanistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

GTİP	ÜRÜN	2011	2012	2013
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HİDROKARBONLAR	131	234	256
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	135	124	85
8703	BİNEK OTOMOBİLLERİ VE ESAS İTİBARIYLA İNSAN TAŞIMAK ÜZERE İMAL EDİLMİŞ DİĞER MOTORLU TAŞITLAR (YARIŞ)	57	22	40
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	25	26	30
6004	DİĞER ÖRME MENSUCAT (EN>30CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5)	22	26	29
7601	İŞLENMEMİŞ ALUMİNYUM	13	0	29
7208	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YASSI HADDE ÜRÜNLERİ (GENİŞLİK >= 600 MM) (SICAK HADDELENMİŞ) (KAPLANM)	41	30	23
4011	KAUÇUKTAN YENİ DİŞ LASTİKLER	15	17	20
7210	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YASSI HADDE MAMULLERİ, GENİŞLİĞİ 600 MM VEYA DAHA FAZLA OLANLAR (KAPLA	24	11	20
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR VE DİĞER SOĞUTUCU VE DONDURUCU CİHAZLAR VE ISI POMPALARI	25	20	20
8516	ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR, ORTAM ISITICILARI, SAÇ VE EL KURUTUCULARI, ÜTÜLER	19	20	19
3923	PLASTİKLERDEN EŞYA TAŞINMASINA VEYA AMBALAJLANMASINA MAHSUS MALZEME, TİPA, KAPAK, KAPSÜL VE DİĞER KA	13	14	18
2901	ASİKLİK HİDROKARBONLAR	0	0	18
7306	DEMİR VEYA ÇELİKTE DİĞER İNCE VE KALIN BORULAR VE İÇİ BOŞ PROFİLLER	5	12	18
8450	EV VEYA ÇAMAŞIRHANE TİPİ YIKAMA MAKİNALARI (YIKAMA VE KURUTMA TERTİBATI BİR ARADA OLANLAR DAHİL)	12	12	18
8544	İZOLE EDİLMİŞ TELLER, KABLolar VE DİĞER ELEKTRİK İLETKENLER; TEK TEK KAPLANMIŞ LİFLERDEN OLUŞAN FİBE	20	25	16
7408	BAKIR TELLER	34	20	16
3901	ETİLEN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	27	18	15
3920	PLASTİKTE DİĞER LEVHA, PLAKA, ŞERİT, FİLM, FOLYE (GÖZENEKSİZ)	14	11	15
8528	MONİTÖRLER VE PROJEKTÖRLER, TELEVİZYON ALICI CİHAZLARI	15	16	14

Türkiye'nin Yunanistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

Kaynak: Trademap

GTİP	ÜRÜNLER	2011	2012	2013
------	---------	------	------	------

2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	1.651	2.437	2.952
5201	PAMUK (KARDE EDİLMEMİŞ VEYA PENYELENMEMİŞ)	109	252	275
3902	PROPİLEN VE DİĞER OLEFİNLERİN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	155	130	154
2713	PETROL KOKU, PETROL BİTÜMENİ VE PETROL YAĞLARININ VEYA BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLARIN	9	41	114
2716	ELEKTRİK ENERJİSİ	9	55	87
7411	BAKIRDAN İNCE VE KALIN BORULAR	36	57	53
7606	ALUMİNYUM SAÇLAR, LEVHALAR, ŞERİTLER (KALINLIĞI 0,2 MM. Yİ GEÇENLER)	36	50	44
7108	ALTIN (PLATİN KAPLAMALI ALTIN DAHİL) (İŞLENMEMİŞ VEYA YARI İŞLENMİŞ YA DA PUDRA HALİNDE)		39	37
4102	KOYUN VE KUZULARIN HAM DERİLERİ	31	36	32
1001	BUĞDAY VE MAHLUT	6	36	26
3105	AZOT, FOSFOR VE POTASYUMUN İKİSİNİ VEYA ÜÇÜNÜ İÇEREN MİNERAL VEYA KİMYASAL GÜBRELER	18	13	23
7607	ALUMİNYUMDAN YAPRAK VE ŞERİTLER (KALINLIK <= 0, 2MM)	13	20	19
3903	STİREN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	20	20	18
7204	DÖKME DEMİRİN, DEMİRİN VEYA ÇELİĞİN DÖKÜNTÜ VE HURDALARI VEYA BUNLARIN ERİTİLMESİ İLE ELDE DİLMİŞ KÜ	0	4	15
3102	AZOTLU MİNERAL VEYA KİMYASAL GÜBRELER	0	2	15
8309	HER TÜRLÜ TIPALAR, ŞİŞELER İÇİN KAPSÜLLER, YIRTI LABİLEN KAPSÜLLER, DİŞLİ KAPAKLAR, KAPAK PLAKALARI,	4	5	12
8431	ÖZELLİKLE 84.25 İLA 84.30 POZİSYONLARINDAKİ MAKİNA VE CİHAZLAR İLE BİRLİKTE KULLANILMAYA ELVERİŞLİ A	10	10	12
3004	TEDAVİDE VEYA KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	13	8	11
3206	DİĞER BOYAYICI MADDELER , LÜMİNOFOR OLARAK KULLANILAN İNORGANİK ÜRÜNLER	8	7	10
3920	PLASTİKTEN DİĞER LEVHA, PLAKA, ŞERİT, FİLM, FOLYE (GÖZENKSİZ)	7	11	10

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

DTM

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Hava Ulaştırması Anlaşması	22.07.1947
Ticaret ve Ödeme Anlaşması Anlaşması	07.11.1953
Uluslararası Karayolu Nakliyatına Dair Anlaşma	16.11.1970
Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması	20.01.2000
Çevrenin Korunmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası	20.01.2000
Gümrük İdarelerinin Karşılıklı Yardımlaşmasına Dair Anlaşma	20.01.2000
Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması	20.01.2000

Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması	04.02.2000
Gümrük Suçlarının Men'i, Takibi ve Gümrük Suçlarıyla Mücadele Hakkında Karşılıklı İdari Yardım ve İşbirliği Anlaşması	04.02.2000
Kültürel İşbirliği Anlaşması	04.02.2000
Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü	22.06.2000
Ekonomik İşbirliği Anlaşması	04.02.2000
Deniz Taşımacılığı Anlaşması	04.02.2000
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	02.12.2003

08.05.2009 tarih ve 27222 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2009/8 sayılı Genelge ile Türk-Yunan Karma Ekonomik Komisyonu Türk Tarafı Eşbaşkanı Devlet Bakanı Egemen Bağış’tır.

Türkiye ile Yunanistan arasında 4 Şubat 2000 tarihinde Atina’da imzalanan “Ekonomik İşbirliği Anlaşması” 25 Kasım 2001 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olup, bu çerçevede oluşturulan Karma Ekonomik Komisyonun (KEK) III. Dönem Toplantısı 29-30 Haziran 2005 tarihleri arasında Atina’da gerçekleştirilmiştir. KEK IV. Dönem Toplantısı ise 25 Ekim 2010 tarihinde Türkiye’de gerçekleştirilmiştir.

Ülkemiz ile Yunanistan arasındaki İkili Karayolu Taşıma Anlaşması, 4 Nisan 1970 tarihinde Ankara’da imzalanmış olup iki ülke arasındaki eşya ve yolcu taşımaları bu Anlaşma ile Kara Ulaştırması Karma Komisyon toplantıları sonunda düzenlenen Protokoller çerçevesinde yürütülmektedir.

Türkiye ile Yunanistan arasında:

13-14	Mayıs	2003	tarihlerinde	Atina’da	UKK,	
18-19	Nisan	2005	tarihlerinde	Ankara’da	KUKK,	
25-26	Mayıs	2006	tarihlerinde	Atina’da	KUKK	
31	Ocak-1	Şubat	2008	tarihlerinde	Ankara’da	KUKK
25-26	Şubat	2009	tarihlerinde	Atina’da	KUKK	
1-2 Temmuz	2010 tarihlerinde İstanbul’da KUKK					

toplantıları yapılmış olup, toplantı sonunda Protokoller imzalanmıştır.

İhracat Potansiyeli Olan Başlıca Sektörler

Yunanistan ülkedeki sınırlı üretim nedeniyle ithalata bağımlı bir ülkedir. Fiyat ve kalite gibi faktörler dikkate alınarak uygulanacak rekabetçi politikalarla ihracatçılarımızın pazara her sektörde hitap etmesi imkan dahilindedir. Yunanistan’ın ithalat profili incelendiğinde otomotiv ve yan sanayi, beyaz eşya, televizyon, sağlık ekipmanları, yenilenebilir enerji, tekstil ve konfeksiyon, deri, mobilya, otel ekipmanları, seramik ihracat potansiyeli olan başlıca sektörlerdir.

Türkiye-YUNANİSTAN Yatırım İlişkileri

Son dönemlerde Türkiye’de yatırım yapan Yunan şirketlerinin sayısında ve yapılan yatırımlarda önemli artışlar kaydedilmektedir. Hazine Müsteşarlığı kayıtlarına göre, Mayıs 2009 itibariyle Türkiye’de 360 adet Yunanistan kaynaklı firma faaliyet göstermekte olup, toplam yatırım tutarı,

5 milyar Euro'dan fazladır. Yine Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünden teşvik belgesi olarak yatırım yapan şirket sayısı 42'dir. Bu 42 şirketin toplam yatırım tutarı 200 Milyon dolardan biraz fazladır. Türkiye'de 18 ilde faaliyet gösteren Yunan firmalarının 237 tanesi bir başka ifade ile % 65'i İstanbul'da bulunmaktadır. İzmir'de 39, Bursa'da 27, Muğla'da ve Ankara'da 10 tane Yunan sermayeli şirket faaliyet göstermektedir. 360 şirket 15 sektörde faaliyet göstermektedir. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe 128, imalat sanayinde 81 ve gayrimenkul sektöründe 37 şirket bulunmaktadır.

Yunan Ulusal Bankası (NBG) Finansbank'ın çoğunluk hisselerini satın alarak Türkiye'de finans sektörüne girmiştir. Finansbank – NBG ortaklığında NBG tarafından Türkiye'ye yaklaşık 2.9 Milyar Dolarlık bir sermaye transferi gerçekleştirilmiştir. Bu rakam Yunanistan'ın tarihinde yurt dışına ihraç ettiği en büyük sermaye özelliği taşımaktadır.

Yunanistan'ın 3. büyük bankası olan EFG Eurobank, 142 milyon Euro karşılığında ülkemizin en büyük 23. bankası olan Tekfenbank'ın % 70'ini satın almıştır.

Intralot şirketi Türkiye'de faaliyet gösteren 3. Büyük grup olup Şans Oyunları alanında faaliyet göstermektedir. Aynı grup Milli Piyango özelleştirmesi ile de ilgilenmektedir.

2009 başında aynı zamanda Yunan Milli Havayolunu da satın alan Marfin Grup Türkiye'de Şafak hastanelerinin hisselerini alarak Türkiye'de yatırım yapmıştır. Yunanistan'ın İstanbul Başkonsolosluğu verilerine göre İstanbul'da faaliyet gösteren Yunan sermayeli şirket sayısı 206'dır.

Türkiye'deki Yunan yatırımcılar, genellikle bilişim teknolojisi (IT) alanına ilgi duymakta olup; tarım uygulamaları, ambalaj, plastik, eczacılık, kozmetik, balıkçılık, turizm ve inşaat sektörlerinde de faaliyet göstermektedirler.

Öte yandan Yunanistan'da faaliyet gösteren 10 adet Türk şirketi bulunmaktadır. Coğrafyadan çok uzaklaşmadan AB üyesi Romanya ve Bulgaristan örneklerine baktığımızda sırasıyla bu iki ülkede 15,000 ve 5,000 civarında işadımızın bulunduğu ve Romanya'daki Türk sermayeli şirket sayısının 10,000'e yaklaştığı görülmektedir.

Türk vatandaşlarının Yunanistan'da yatırım yapmalarının önündeki en büyük engel oturma izinlerinin verilmesi sırasında karşılaşılan sorunlardır.

Yunanistan'da yapılan yatırımın minimum 300,000 € olması durumunda ülkede oturma izninin alınması biraz daha kolaylaşmaktadır. Ancak AB üyesi diğer ülkelerde yatırım limitleri ile ilgili benzer bir uygulama bulunmamaktadır. Diğer taraftan bir üçüncü ülke vatandaşının Yunanistan'da şirket kurması mümkün olmakla beraber, şirket kuruluşunda gereken evraklardan biri de vergi numarasının tevsikidir. Ancak vergi dairelerince numara verilmesi esnasında da oturma izninin tevsiki gerekmektedir. En basit anlamda kısır döngü olarak tanımlanabilecek bu süreç işadamlarının yatırım konusundaki fikirlerini daha en başından menfi yönde etkilemektedir.

Öte yandan Türkiye Yunan vatandaşlarına herhangi bir vize uygulamamaktadır. Bu ayrıcalık AB üyesi sadece 8 ülkeye tanınmış durumdadır.

Son olarak, ülkemizin hazır giyim ve ayakkabı sektörlerindeki önemli firmalarından olan İpekyol, Machka, Koton ve İnci "The Mall" Alışveriş Merkezi'nde, Devlet Bakanı Sayın Kürşad Tüzmen'in de katılımları ile 5 Nisan 2006 tarihinde Atina'da birer mağaza açmışlardır. Mavi Jeans ise, bir

Yunan şirketi ile ortak olarak temsilcilik açmıştır. İnci ve Mavi Jeans daha sonra kapanmış, Koton ve İpekyol mağaza sayısını artmıştır.

İki Ülke Arasındaki Ticarete Yaşanan Sorunlar

Karayolu Taşımacılığında Karşılaşılan Sorunlar

Yunanistan ile taşımacılık ilişkilerimizin geliştirilmesi, gerek iki ülke arasında hızla artan ticaret hacmi ve gerekse ülkemizin Avrupa'ya yönelik ihrac taşımaları dikkate alındığında büyük önem arz etmektedir.

Yunanistan'a ihrac taşıma yapan araçlarımızın sayısı, 2004 yılında %22, 2005 yılında %18, 2006 yılında %11, 2007 yılında % 8,4 ve 2008 yılında da %9,5 oranında artış göstermiş, 2009 yılında ise küresel krize bağlı olarak %12 oranında düşüş kaydetmiştir. Yunanistan'ı transit geçerek diğer ülkelere taşıma yapan araçlarımızın sayısı 2005 yılında %33 artmış, 2006 yılında %12 oranında azalmış, 2007 yılında Kapıkule'deki yoğunluk nedeniyle, taşıtların İpsala'dan çıkışına izin verilmiş olmasından dolayı %71,88 oranında artmış, 2008 yılında ise % 11 oranında gerilemiştir. 2009 yılında Yunanistan – Makedonya – Sırbistan güzergâhının da açılmasına rağmen (bu güzergâh için 1.049 adet transit geçiş belgesi tüketilmiştir) transit geçişlerde artış olmamıştır. Ülkemize yönelik taşıma yapan Yunan araçları daha çok ülkemize boş giriş yaparak dönüş yükü almak suretiyle taşıma yapmaktadır. 2009 yılında ülkemizden ihrac yük alan Yunan taşıtlarının sayısı % 26 oranında gerilemiştir. 2009 yılının ilk 9 ayında ortalama 55 adet Yunan taşıtı ülkemizden ihrac yük götürmüş iken, son 3 ayın ortalaması 138 olmuştur.

İkili Belge Kotasının Yetersizliği

Türkiye- Yunanistan arasında 25-26 Şubat 2009 tarihinde Atina'da Kara Ulaştırması Karma Komisyon toplantısı yapılmış ve bu toplantı sonucunda imzalanan protokol gereği 2009 yılı için geçiş kotaları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- 35.000 adet ücretli transit taşıma geçiş belgesi
- 10.000 adet ücretsiz ikili taşıma geçiş belgesi
- 10.000 adet ücretli ikili taşıma geçiş belgesi

2009 yılında temin edilen 10.000 adet ikili ücretli geçiş belgesi Haziran ayının sonlarına doğru tükenmiş, 10.000 adet ikili ücretsiz geçiş belgesinden ise 4.900 adet kaldığı görülerek, Yunanistan'a yönelik ikili taşımalarımızın aksamaması amacıyla 06.07.2009 tarihinde Yunanistan makamlarından 10.000 adet ilave ücretli ikili geçiş belgesi talep edilmiştir. Yunan tarafı, ikili ticaret hacminin ilave geçiş belgesi teati edilmesini gerektirecek kadar artmamış olmasından dolayı, ilave geçiş belgesi talebinin iki ülke arasında yapılacak olan 16. Dönem KUKK toplantısında ele alınmasını salık vermiştir. Bunun üzerine, Yunanistan makamlarından sene başında temin edilen ücretli transit geçiş belgelerinin 20.001-30.000 seri aralığındaki 10.000 adedinin ikili taşımalar için kullanımına müsaade edilmesi talep edilmiş ancak, Yunanistan makamları transit geçiş belgelerinin ikili taşımalar için kullanılması önerisini de Yunan nakliye derneklerinin konuya ilişkin olumsuz yaklaşımları nedeniyle uygun görmemiştir.

Yapılan girişimler neticesinde; Türk taşımacılarının ikili geçiş belgesi olmadan belgesiz olarak Yunanistan'a girişlerine Yunanistan makamlarınca izin verileceği ve belgesiz izin verilen taşıtların sayısı kadar da 2010 yılı kotasından mahsup edileceği bildirilmiştir.

Bu çerçevede; 2010 yılı için Türk taşımacılarınca kullanılmak üzere 10.000 adet olan ikili ücretli geçiş belgesi kotasından sadece 4.000 adet geçiş belgesi temin edilmiş, bakiye 6.000 adet ikili ücretli geçiş belgesinin ise 2009 yılının ikinci yarısında belgesiz olarak Yunanistan'a yönelik taşıma yapan Türk taşıtları için mahsup edildiği görülmüştür.

Bununla birlikte, 2009 yılında Yunanistan ikili taşımalarda yaşanan sorunlar dikkate alınarak; 01.01.2010 tarihinden itibaren adına Yunanistan ikili geçiş belgesi tahsis edilen Türk plakalı taşıtlara ikinci çıkışlarında, bir önceki aldıkları Yunanistan ikili geçiş belgelerini iade etme zorunluluğu getirilmiş, iade edilememesi durumunda ise 90 gün boyunca söz konusu taşıta Yunanistan geçiş belgesi tahsis edilmemesi yönündeki bir hüküm 2010 yılı Geçiş Belgesi Dağıtım Esasları Yönergesine ilave edilmiştir.

Öte yandan, Yunanistan Türkiye'ye üçüncü ülke belgesi tahsis etmemektedir. Söz konusu taşımalar halihazırda özel izin belgesiyle yapılabilmektedir. Yunanistan'dan doğuya yapılan taşımaların çok azı Yunan nakliyecileri tarafından gerçekleştirilmektedir. 2009 yılının Ocak-Kasım döneminde 175 adet Yunan aracı Türkiye'yi transit geçerek diğer ülkelere yük götürmüştür. Bu sayıya bakıldığında ve Yunanistan'ın üçüncü ülkelere ihracatı ile kıyaslandığında ihtiyacı karşılamayacağı açıktır. 3.Ülke geçiş belgesi teatisi ülkemizin doğusunda yer alan ülkelere veya o ülkelerden Yunanistan'a karayoluyla taşınabilmesini teminen Yunan taşımacılarına zarar vermeyeceği gibi, ülkemizden diğer AB Ülkelerine Yunan taşımacılarının taşıma yapmasına da fırsat yaratacaktır

Türk sektör temsilcileri tarafından, Türk taşımacılarınca Yunanistan sınır kapılarında ibraz edilen Yunanistan geçiş belgelerinin, kimi zaman Yunan makamlarınca alıkonulduğu belirtilmektedir.

Türk taşımacılarınca, Yunan makamlarına ibraz edilecek 2010 yılı geçiş belgelerinin, Yunanistan sınır kapılarında geri alınmaması, Yunanistan'a mıcır taşıması yapmak üzere aynı gün giriş-çıkış yapan Türk taşıtlarından geçiş belgesi aranmaması, iki ülke arasında 4 Nisan 1970 tarihinde yapılan Uluslararası Karayolu Taşımacılık Anlaşmasının 7'nci maddesinde geçiş belgesinden muaf olan taşımalar bölümü 2 nci bendinde belirtilen "balık" taşımalarının da geçiş belgesinden muaf olduğu hususunun Yunan makamları nezdinde gündeme getirilmesi talepleri bulunmaktadır.

Geçiş belgeleri sorunu ve karayolu taşımacılığına ilişkin diğer hususların görüşülmesi amacıyla 1-2 Temmuz 2010 tarihlerinde İstanbul'da bir KUKK Toplantısı yapılmış, 2011 yılı için 35.000 adet transit taşıma geçiş belgesi, 20.000 adet ikili taşıma geçiş belgesi tahsis edilmiş olup, 10.000 adedi ücretsizdir.

İkili taşımalar için yetersiz kalan sözkonusu kotanın en az yüzde elli oranında artırılması gerekmektedir. Diğer taraftan, temin edilen transit belge kotası Türk araçlarının Yunanistan üzerinden yaptıkları taşımaları karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Geçiş belgesi kotalarının serbestleştirilmesi sektörümüz için çok faydalı olacaktır.

Gümrükler ve Sınır Kapıları

Ege'de deniz taşımacılığının antrepo/gümrük alanı yetersizliği Yunan adalarına olan ticaretimizin gelişmesinde önemli bir engel oluşturmaktadır. Adalarda malların antrepo alanına indirilip yeniden yüklenmesi bu nedenle oldukça zor bir işlemdir. Antrepo alanı olmaması veya var olan antrepoların ihtiyacı karşılamaması malların Yunan gümrüğünden geçirilmesini, gümrük işlemi yaptırılmasını ve gümrük işleminin ardından yeniden yükleme yapılmasını gerektirmektedir.

Öte yandan konumu bakımından Türk ve Yunan taraflarının taşımacılık konusunda işbirliği yapmasını sağlayacak Sakız'ın lojistik üs konumuna dönüştürülmesi ve transit bir liman olması Ege'nin iki yakasına önemli avantajlar sağlayabilecektir. Gümrük prosedürlerinin ve bürokratik işlemlerin karşılıklı olarak kolaylaştırılması ve düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Sakız Adası gümrüğünde gümrük antreposunun bulunmaması ve gümrük sahasının yeterince geniş olmaması da ihracat yapan Türk işadamlarının sıkıntı yaşamalarına yol açmaktadır.

Ege'nin karşı kıyısında bulunan Midilli, Samos, Sakız, Rodos ve Kos gibi turizm açısından önemli Yunan Adaları'nda gıda ürünleri, meyve ve sebze gibi günlük tüketim maddelerinin üretimi çok sınırlı miktardadır.

Özellikle yaz aylarında önemli turist akınına uğrayan bu Adalarda günlük tüketim maddelerine yönelik ihtiyaç artmaktadır. Bu adalar günlük tüketim maddelerini genellikle Atina'dan karşılamaktadırlar.

Atina Pire limanı ile bu adalar arasındaki mesafenin ortalama 6 ile 8 saat arasında olması göz önünde bulundurulduğu zaman, adalar için günlük tüketim maddelerinin ortalama bir saat mesafede bulunan Türkiye Ege Kıyıları'ndan karşılanması daha uygun ve ekonomik bir alternatiftir. Ancak Yunan adalarında bir gıda denetim laboratuvarı bulunmaması bu alternatifin hayata geçirilmesini engellemektedir.

Yunan adalarının Türk kıyılarından yaş meyve ve sebze temini Atina Pire'deki veya Selanik'teki gıda denetim laboratuvarları üzerinden gerçekleştirilmek durumundadır. Bu işlem ihracat maliyetini artırdığı gibi ürünlerin bozulmasına da neden olmakta, bu nedenle ne Yunanlı ithalatçı ne de Türk ihracatçı tarafından tercih edilmektedir.

Yunan tarafı konuyla ilgili olarak daha önce yapılan girişimlere cevaben Rodos'ta laboratuvar kurulması için gerekli çalışmaların başlatıldığı bilgisini vermiş ancak bugüne kadar müspet bir gelişme kaydedilmemiştir. Yunanistan Tarım Bakanlığı yetkilileri Yunanistan'ın ilk giriş noktası olması nedeniyle bu uygulamaya AB Komisyonu'nca karar verildiğini ve kendileri tarafından değiştirilemeyeceğini belirtmektedir. Yunan tarafı sadece adaların günlük ihtiyacına cevap verecek şekilde ithalata izin verildiğini ve bu uygulama için inisiyatif kullandıklarını vurgulamaktadır.

Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Yunanistan pazarı ithalat kapasitesi, Türkiye'ye coğrafi yakınlığı ve herşeyden önemlisi ülkemiz ürünlerinin kalite ve standardı konusunda önyargıya sahip olmayan tüketici yapısıyla ihraç ürünlerimiz için çok önemli ve ilerisi için de umut vaad eden pazarların başında gelmektedir. Yunanistan özellikle sanayi ürünlerinde çok sınırlı ve az sayıda üretim imkanları ile toplam talebinin %80'ler gibi bir kısmını ithalat ile karşılayan bir ülke konumundadır.

Bununla birlikte yaşanan uluslararası ekonomik krizin Yunan ekonomisi üzerindeki etkileri 2009 yılında derinden hissedilmiştir. 2009 yılından itibaren Yunan ekonomisinin büyümesi daralmış olup, ekonomi 2010 yılında %4.4 oranında daralmıştır. Ekonominin 2011 yılında %5.2, 2012 yılında %7.4, 2013 yılında %1 oranında daralacağı tahmin edilmektedir. 2014 yılında ise ekonominin %2.1 oranında büyüyeceği öngörülmektedir. Tasarruf paketlerinin sonucu olarak vergi oranlarındaki artış, düşen reel ücretler ve yüksek işsizlikle beraber 2011 yılında özel tüketimin %6 oranında daralacağı tahmin edilmektedir.

Ekonomik krizin doğurduğu talep daralması ile birlikte Türkiye'nin Yunanistan'a gerçekleştirdiği ihracat 2008 yılında 2.4 milyar dolarken, 2009 yılında %33 oranında düşüş göstererek 1.6 milyar dolar olmuştur. 2010 yılında Türkiye'nin Yunanistan'a ihracatı 2009 yılına göre %11 düşüş göstererek 1.4 milyar dolara gerilemiştir. 2011 yılında ise Türkiye'nin Yunanistan'a yaptığı ihracat geçen yıla göre %6.6 gibi düşük bir oranda artarak 1.5 milyar dolara ulaşmış olup, kriz öncesi ihracat seviyeleri yakalanamamıştır. 2011 yılında Yunanistan'dan yapılan ithalat geçen yıla göre %66.6 oranında artarak 2.5 milyar dolar olmuştur. 2011 yılında 1 milyar dolarlık ticaret açığı oluşmuştur. 2007 yılında Türkiye'nin toplam ihracatı içerisinde Yunanistan'ın payı %2.1 iken, 2008 yılında %1.8'e, 2009 yılında da %1.5 oranına, 2010 yılında ise %1.2 oranına düşmüştür. 2011 yılında da Yunanistan'ın payı %1.2 olarak gerçekleşmiştir.

Yunanistan'ın 2011 yılında Türkiye'den ithalatında öne çıkan en önemli ürünler petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, otomobiller, demir çelik sıcak hadde yassı mamulleri, bakır teller, etilen polimerleri, örme mensucat, buzdolapları ve dondurucular, demir çelik yassı mamuller, pamul, izole tel, kablo, tuvalet kağıtları, kağıt havlu, elektrikli su ısıtıcıları, demir çelik radyatör, elektrik enerjisi, sentetik iplik ve televizyon alıcıları ürünleridir.

Sağlıklı bir pazarlama ve tanıtım politikası uygulanması sayesinde Yunanlı ithalatçının Türkiye'ye olan ilgisinin artacağı öngörülmektedir. Ülkeye düzenlenen heyet programlarına katılım ülkedeki firmalar ve kamu kurumları ile iletişim kurmada en etkili yöntem olmaktadır. Diğer taraftan başta ihtisas fuarları olmak üzere fuarlara katılım da tanıtım açısından önem taşımaktadır. Etkin tanıtımın yanısıra özellikle tüketici ürünleri ihraç eden ülkemizin bu ülkede perakende dağıtımda etkisinin artırılması önemlidir. Dağıtım kanallarına yönelik yatırım ve işbirliği olanaklarının araştırılmasında yarar vardır.

Yunanistan'da pazara giriş stratejisinin doğru tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Kamu sektöründe açılan ihalelerde fiyat en önemli parametre olmakla birlikte bazı durumlarda Yunanlı bir partnerle hareket etmek daha kolaylaştırıcı olabilmektedir. Ürün satmak isteyen şirketlerin dağıtım kanalları konusunda tecrübeli ve başarısını ispatlamış acenta veya distribütör ile çalışması Yunanistan pazarında avantaj sağlayabilmektedir. İthalatın %80'inin bu araçlar tarafından yapıldığı tahmin edilmektedir. Satış sonrası destek pazarında tutunmanın en önemli şartlarından bir tanesidir.

Vize uygulamaları Yunanistan ile Türkiye arasındaki ticari ilişkilerin gelişmesinin önündeki en büyük sorunlardan biridir. Lacivert pasaportlar için vize alınması zorunludur. Vize temininde yaşanan güçlüklerin yanı sıra oturma izinlerinin temininde de güçlükler bulunmaktadır. Bu güçlüklerin başında söz konusu işlemlerin yüksek maliyetli olması ve bürokrasinin fazlalığı gelmektedir.

Ekonomik kriz bağlamında, Yunanistan ekonomisinin ancak 2014'den itibaren büyümeye yeniden başlayabileceği öngörülmektedir. Kriz kapsamında Yunan hükümetlerinin almış olduğu harcama kısıcı ve gelir artırıcı tedbirler toplam iç talepte daralmaya yol açmış olup, Yunanistan'a ihracatımız 2010 ve 2011 yıllarında olumsuz etkilenmiştir. Önümüzdeki yıllardan itibaren kriz tedbirleri etkilerinin giderek artan ölçüde hissedileceği tahmin edilmektedir. Bu çerçevede özellikle tüketim malı (otomotiv, tekstil-konfeksiyon, gıda, mobilya vb.) ve başta demir-çelik olmak üzere inşaat malzemeleri ihracatında görülen sınırlı artış ve azalış eğilimlerinin orta vadede sürmesi öngörülmektedir.